

ЕМИЛ КОСТОВ
Видовден

Издателство „Екрие”
2019

ЕМИЛ КОСТОВ

Видовден

Ecrier

© Емил Костов, автор
© Стефан Касъров, художник на корицата

Издателство „Екрие“, 2019

ISBN 978-619-7507-03-4

Посвецавам на всички, израсли в тези шантави години – средата на осемдесетте и края на деветдесетте.

Посвецавам на дъщеря си, като ѝ пожелавам да живее в по-спокойни и сигурни времена.

СЪДЪРЖАНИЕ

Горян	9
Ангел	23
На бира в Бегово	26
Бащини приятели	31
Цивилизацията	35
Дичо Хазарта	39
Лора	43
Захар без купони	54
Брус	58
Гичката	66
Бат Енчо	70
Тихият	83
Поля от слънчогледи	87
Калинчо	95
Киро Контето	99
На харабия	105
Късмет	111
Ода на радостта	118

ГОРЯН

Той доизпуши нервно евтиния фас, захвърли го на-сред рохкавата мокра пръст и продължи да гледа под-скачащия кървав петел, чиято глава току-що бе отсякъл с брадвата. Идваше празник, и често в селото слагаха петел на трапезата. Жегата беше задушаваща по това време на годината. Лястовичките, накацали по черните жици, църкаха дълго, продължително и отчаяно. Горян отиде до прашния хладилник и допи останалата застояла бира; чакаше майка си – единствена останала до него покрай трудните изпитания напоследък.

– Горяне, върви да купиш хляб, че пак ме боли кракът и ме върти главата.

– Ще ида, има време – каза той, замислено загледан в пожълтялата и оплюта от мухи мушама.

В този момент се позвъни продължително на вратата – беше Румен, по прякор Фаса. Той беше дребен и леко прегърбен, с вечно димящ фас. Горян се надигна бавно и тръгна към вратата.

– Къде си, как е, Горо? – смотолевни през дим Фаса.

– Ей го – тук из нас...

Двамата се дотъртриха мързеливо до олющената и прогнила беседка в двора. Горян се провикна:

– Майко, дай две чаши и от смокиновата, че Фаса е жаден.

Тота тръгна бавно към мазата, леко накуцвайки. Долу бе доста хладно и тъмно. Лампата бе изгоряла от

цяла седмица и все нямаше кой да я смени. Наведе се бавно и започна да точи благата ракия от пожълтелите бидон.

– Ха така, майко...

– Наздраве, Горю! – каза доволен Фаса.

Горян отпи мълчаливо от чашата, не му харесваше вкусът на собствената му ракия вече – прекалено силен и парещ бе дори и за него. В пловдивския край ракията беше люта и с много анасон. Беше изпил сериозни количества от парещата течност в живота си досега. Това бяха вече четиридесет години. Учудващо, но всичките тези запои не му се отразяваха изобщо. Все още бе запазил стройната си фигура и силните мускули, единствено коремът вече пробиваше напред и стоеше леко заоблено. Продължаваше да е любимец на жените. Нещо повече – бяха готови да зарежат всичко и да тръгнат с него където и да е.

Беше се разделил точно преди три месеца с красивата си съпруга от Карлово. Бяха хубава двойка – стройни, млади, красиви. Често ги заглеждаха по главната и завиждаха, както често се случваше в почти всеки малък провинциален град. Беше прежалил красивата Юлия – беше ѝ се наситил, а и вече не издържаше на постоянните скандали. За раздялата, обаче, той поемаше вината изцяло. Чашата преля, когато го хвана в собствения им дом с дъщерята на съседите – тя беше само на деветнадесет. Най му беше криво за децата – имаше две деца и му липсваха страшно много.

– Юлия обажда ли се? – попита Фаса.

– Не звъни, мамка ѝ... Дори не ми вдига...

– Лоша работа – каза замислено Фаса, макар опитът му с жените да беше почти нулев.

Живееше в село Сърнегор – тук почти нямаше хора на неговата възраст. Той бе като Горян, около четиридесетте. Навремето имаше една приятелка, докато

работеше в местното ТКЗС¹. Като дойдоха промените след 1989 г. и падна социалистическият режим, разтуриха стопанствата и всеки се разбяга нанякъде. Тя го изостави и започна работа в мебелен магазин в Пловдив. Той бе дълго безработен и пиеше по цял ден пред селската пивница. Чак последните две-три години намери нископлатена и безсмислена работа като пазач в местното кметство. При така стеклите се обстоятелства не беше се занимавал с жени от повече от десет години.

– Да отидем до Бузьо и да се разберем за утре за рибата?

– Дадено.

Двамата се затътриха в най-голямата августовска жега. Слънчевите лъчи прежуряха жестоко, в далечината се виждаше мараня, а лястовичките издаваха ужасния си отчаян звук.

Къщата на Бузьо беше в самия край на селото. Минаваше се покрай обрасло с много зеленина дърво, а наоколо пасяха няколко овце. Къщата беше малка, схлупена и покрита с изпочупени турски керемиди.

– Бузьооо – провикна се гърлено Фаса.

Той излезе сънен само по бельо и с протрити джампанки. Беше пил ракия до пет часа сутринта.

– Сядайте! – смотолеви раздражен той.

Отиде до ръждясалия хладилник, извади последната останала бутилка светло пиво и изля съдържимото директно в буркан. Едва ли щеше да намери чаша в хаоса, в който живееше.

– Само ти ли ще пиеш бира бе, майна?

– Половин бира е останала – каза с половин уста Бузьо.

Дълго време стояха и никой не обели и дума.

– Ай за риба.

¹ ТКЗС – Трудово кооперативно земеделско стопанство

– Стига с тея риби-мриби, дайте да измислим как да изкъртим някой лев – каза Горян.

– Ние сме прости кат цървули бе, Горо, как ще изкараме кинти? – недоверчиво поклати глава Фаса.

– Има една работа... ТКЗС-то тука пустее. Делян ми каза, че в оная постройка, дето беше краварника, имало нарязани агрегати за ток... Можем да ги гепим...

– Ми давай – то и без това няма к’во да правим друго, нищо не върви в тая скапана държава наникъде – измърмори Бузьо.

След краткия разговор идеята за рибата се изпари, и в главите им беше само старото желязо от краварника.

Беше почти полунощ. Щурците пееха силно, а кучетата лаеха зловещо и прегракнало. Селскостопанският двор бе обрасъл целият с бурени и храсти.

Горян пръв праметна крак през олющения зид. Надигна се и падна тежко върху избуялата трева. Другите го последваха. Глухи стъпки се чува из мръсния двор. Стигнаха до разфасованите агрегати и погледнаха към старата порутена постройка, където спеше пазащът бай Миле.

Бай Миле бе доста пълен и болен човек. След като се пенсионира, дълги години се възстановяваше от тежка неуспешна операция, направена в пловдивската болница.

Приближили до стъклото, затаиха дъх и се зачудиха какво да правят.

– Ша го будим ли?

– Дай да говорим с него – прошепна Горо. – Знаем какво и как да му го кажа.

– Бе давай да изнасяме, тоя няма да се усети.

С тихи стъпки стигнаха до купчината желязо и започнаха да изнасят. Изнесоха ръждясалото желязо и го довлачиха до къщата на Горо.

На следващия ден той се събуди и се зачуди за какво, по дяволите, им е това желязо и защо всичко около

него е толкова долно и пропаднало. Седна на стълбите на къщата, запали цигара и му се прииска да промени живота си изцяло.

„Ебал съм му майката, хващам си багажа и заминавам за София, пък каквото стане“ – светкавично реши той. Качи се на втория етаж и започна да събира най-необходимото в един сак.

– Майко, отивам по работа до София. Ще ти се обадя оттам.

Софийската автогара бе, както винаги, мръсна и умирисана на скара и изпражнения.

Горян се качи в раздрънкан трамвай и се заоглежда нервно. Движеше се без билет и дебнеше за контролори. Стигна до Министерството на земеделието – една от малкото барокови сгради в София. След падането на комунизма вечер там можеше да срещнеш само травестити и хамали, размахващи прокъсани вължета.

Не познаваше добре града – слезе и закрачи пеша, питайки разни хора как да стигне до хотел Интеркосмос. Имаше приятел кореняк софиянец, от когото беше чувал, че там било пълно с тарикати и далавераджии.

След час ходене по прашните софийски улици стигна до хотела. Както всичко през деветдесетте, фасадата беше прашна и захабена. Мина мълчаливо покрай пиколото и закрачи към кафето отсреща.

Почти веднага фиксира чернокосата жена с червена къса пола и черни фигурални чорапогащи, които очертаваха перфектните ѝ крака.

– Извинете, свободно ли е при вас?

– Да, заповядай – каза тя, оглеждайки от глава до пети здравото му тяло.

– Страшна жега беше днес – опипа почвата Горян.

– Ох, да. Отвратителен ден – намуси се тя.

– Защо пък чак отвратителен?

– Защото всички мъже сте свине! – изсумтя ядосано жената.

Тя беше двадесет и осем годишна със стегнато тяло, игрив поглед и плътни красиви устни. Преди няколко дни я беше изоставил един доста богат бизнесмен със съмнителни доходи и днес все още беше бясна.

– Е, има всякакви. Аз не съм такъв – самоуверено каза Горян.

– Аха, всички така казвате – засмя се Ана, но тайничко беше убедена, че казва истината.

– Аз съм Горян. Приятно ми е.

– Хм... интересно име. Не бях чувала подобно – заинтригува се тя. – Аз съм Ана. За теб може и Ани – усмихна му се.

Наближаваше осем часът вечерта и Ана трябваше да потегля, колкото и да ѝ беше неприятно. Имаше среща с един младеж, на когото дължеше пари. Тя беше от Тетевен и от две години живееше на квартира в София. Макар и да нямаше постоянна работа, се справяше добре тук. Доста добре дори.

– Трябва да тръгвам – каза Ана.

– Ще се чуем ли? – попита самоуверено Горян.

– Ще го запомниш ли, Казанова? – игриво го погледна Ана.

– Ти как мислиш?

– 960 25 36 – каза тя и почувства пеперуди в стомаха.

Горян допи кафето – имаше навика да пие над десет кафета на ден. Доизпуши и фаса от втората кутия „Мелник“. Не знаеше какво да прави. Просто излезе от хотела и започна да се мотае безидейно по разбитите прашни улици. Стигна до голям олющен соц. супермаркет. Видя скупчени и разхвърляни червени каси и страшно му се допи бира. Влезе в магазина. Нямаше жив човек, само една възрастна касиерка дремеше на касата. Разходи се покрай разхвърляните празни щан-

дове и избра най-евтината бира. С бутилката в ръка се запъти към близкия парк. Макар и с много боклуци и бездомни кучета, централните паркове на София все още бяха красиви. Легна на една изкорубена пейка и загледа смрачаващото се небе.

– Трябва да ѝ звънна, пък каквото ще да става...

Тази мисъл го окрили и той изпи почти цялата бутилка на екс. Бръкна в портфейла и откри стара телефонна карта, в която бяха останали вероятно малко импулси. Почти веднага мерна оранжевия стар уличен телефон, издраскан с черен маркер, и трескаво занатиска бутоните.

Свободно... Свободно... Свободно...

Беше се приготвил да затвори, когато сънен секси глас каза „ало“.

– Как си? Горян съм, от хотела днес.

– Ох, спя.

– Искам да те видя.

– ОК, ела утре в Лозенец до Семинарията в кафе Aliens... Днес не мога – тихичко каза тя.

„Това е наистина решителна жена“ – помисли си Горян.

Не знаеше къде ще ношува и се зачуди, дали да не потърси Йонко, на когото всички казваха Слона. Бяха приятели още от казармата и после години наред се забавляваха и напиваха из Пловдив. Преди няколко месеца бяха наели заедно с приятели от строителната бригада мизерен апартамент от един карловец. Помнеше смъртно блока – беше висок и грозен блок в модерния през соца квартал Зона Б-5. Мразеше телефонните разговори и обичаше спонтанните решения. Пътят пеш от площад Славейков, където го довяха вятърът, до блока беше около час. Чувстваше се зареден и закрачи бодро. Стигна панелното гето – всичко беше еднакво, особено по тъмно. Изведнъж мерна трафопоста, омазан с жълта боя.

Това е. Спомни си входа: онзи с изкъртената входна врата и син надпис „Левски“ отдясно. Нищо не беше мръднало. Изкачи стълбите до втория етаж. От вратата на Слона ехтеше силна сръбска музика и се чуваше гърлен мъжки смях. Реши направо да влезе.

– Къде си бе, братко? – басово забуча Слона.

– Ей го, идвам ти на крака, батка.

Слона стана тромаво и му подаде голяма ракиена чаша. Имаше цяла дамаджана ракия и разтворими сокчета, от които на Горян му се повдигаше.

Компанията беше шумна и доволно пияна. Бяха няколко чашки пред Горян, и на него му беше трудно да влезе в честотите им. Спорът беше, кое месо е по-крехко – агнешкото или телешкото, а след това последва лют спор дали немските коли са по-добри от японските. Той просто си пиеше и гледаше мърлявата паяжина в ъгъла на тавана. Изпи четири ракии и му се замота главата. Без мезе и само с изкуствените сокчета не беше особено приятно. Той беше табиетлия човек – обичаше да пие много, но бавно и с мохабети до сутринта.

– Как я караш, какво те води насам? – запита Слона.

– Ще спя у вас. Мотая се, като муха без глава.

Бачкаторите пиха и ядоха докъм изгрев слънце. Горян беше свикнал с късните запивки до никое време.

Затътри се към спалнята. Загледа жълтясалите тапети и орфаната мушама на масата и си помисли, че и Слона не е цъфнал и вързал.

Спа дълбоко и непробудно чак до обяд. Пердетата бяха изпокъсани и свлечени и той се събуди от силните слънчеви лъчи, които преминаваха спокойно през тях.

– Горо, стана ли?

– Ставам. Чакай да пусна една вода – каза Горян и тръгна към тоалетната.

– Ай да прием кафе навън.

Тръгнаха към кварталното кафе. То беше абсолютно празно, бяха само двамата и човечеца зад щанда.

Слона купи две кафета. Кафето беше евтино и често го пускаха втора цедка.

Горян просто пиеше кафе. Нито ги броеше, нито го интересуваеше вкусът му.

– Как е по село?

– Как да е... простотия и беднотия... Тук, в големия град, как е? – направи се на заинтересован Горо.

– Бачкам в един вулканизатор. Гадна работа, ма плащат редовно.

Слона имаше жена и двама близнаци, които си живееха в Съединение. Момчетата бяха големи, тази година щяха да са абитуриенти. Имаше много разходи покрай тях, а преди три месеца бяха съкратили жена му. Затова се беше преместил в София, макар тук да беше много трудно с работата по това време, но пък все се намираше по нещо.

– Ти що дириш тук? – приятелски запита Слона.

– Нищо, човеко. Мотая се и се чудя как да изкарам някой лев.

През следващите два часа двамата просто мълчаха.

Пръв Горо наруши мълчанието:

– Айде да ходим до вас да се изкъпя, че имам среща – каза Горо.

– С кой, бе, майна?

– С една жена – много красива и интересна, пич!

Слона заклати недоверчиво глава и си помисли: „Ех, дано не ти изяде главата тази жена...“

Той я чакаше пред въпросното кафе и дърпаше фасата нервно. Кафе Aliens беше едно от най-модерните през деветдесетте години – от ламарина и стъкло, боядисано в червено. Собственик беше някаква мутра, който поръча целия интериор от Италия. Това беше доста

рядко за онези години и кафето изглеждаше интересно и модерно.

Ана се задаваше с котешка походка, закъсняваша, както винаги. Очертаваха се много добре средно големите ѝ гърди, а тъмната ѝ черна коса контрастираше с червената рокля, стигаща дискретно до коляното.

– Извинявай, аз често закъснявам – усмихна се тя.

– Не се извинявай. Жена като теб може да се чака и цял живот.

Ана чувстваше, че налапва въдицата по този мъж, а не трябваше. Беше се научила да бъде практична и да не слуша много-много сърцето си.

Седнаха на странична маса в ъгъла. Поръчаха си алкохолни коктейли и говориха с часове. Отдавна и двамата не бяха говорили толкова дълго за нещата от живота, не можеха да спрат. Горян я искаше страшно много.

– Искаш ли да отидем на някое специално място? – задейства се той.

– Обичам специални места – прошепна изкусително тя.

– Къде би искала да отидем?

– Бил ли си в австрийския хотел в Сандански? Няколко пъти съм била там, а и всички казват, че това е най-хубавото място в България.

– Искам да те заведа там още сега.

– Искаш ли да тръгнем утре рано сутринта? – попита Ана.

– Както кажеш – отвърна решително той.

Горян беше гледал крави преди време и имаше спестени около две хиляди лева. Идеята му беше да изтегли пари от софийския клон на банката и да потеглят към хотела.

– Да идем до банката да изтегля парички за хотела. По колко са нощувките там?

– Не е от най-евтините места. Петстотин лева на човек струва, но си заслужава – предпазливо каза тя.

„Петстотин лева са страшно много пари, но пък един път се живее, и за тази невероятна жена няма цена, която не бих платил“ – помисли си той.

Отидоха до банковия клон – в тези бедни времена нямаше особена суматоха около банковите офиси. Беше единствен в офиса, влезе и излезе с хиляда лева повече в портфейла. Ана чакаше пред сградата и пушеше нервно.

– Искаш ли сега да отидем някъде? – настъпи мъжката Горо.

– Искам, но не е удобно у нас... на квартира съм.

– Хотел?

– Разбира се, защо не...

Офисът на банката беше на улица „Алабин“ и само няколко метра по-нагоре забеляза табела Hotel. Хвана я за ръка и я поведе натам. Хотелът беше квадратна соц. сграда със стилизирана фигура на работник от едната страна на фасадата. Когато влязоха във фоайето, ги лъхна миризма на мухъл, под тях имаше изтъркан зелен мокет, а в единия ъгъл се беше сгушил полуизсъхнал фикус бенджамин в тежка квадратна керамична кашпа.

– Добър ден! Имате ли стаи?

– Колкото щеш – отвърна нахакан изрусен младеж.

– Колко е на вечер?

– Двайсет лева – каза, дъвчейки дъвка, младежът.

– Давай – оживено каза Горо.

– 256-та. На втория етаж вляво.

Тръгнаха нагоре по стълбището. По стените висяха безразборно телефонни кабели, луминисцентните лампи примигваха, а по стълбите имаше фасове и смачкани кутии от цигари. „Кофти дупка, но нищо – утре ще бъдем на чисто и луксозно място“ – помисли си той.

Вратата на стаята беше от шперплат и имаше дупка от крак. Вероятно нервен посетител бе приложил сила.

След като отключиха стаята, Горо директно премина към действие. Вдигна червената пола и издърпа рязко надолу всички дрехи, които му пречеха. Минути след това бяха полусъблечени, а той беше вече в нея. Беше интензивно и страстно. И двамата не бяха изпитвали наскоро толкова силно удоволствие.

Горо влезе в банята. Къпеше се и мислеше за страсотното усещане преди малко.

– Искаш ли да пийнем нещо?

– Не и преди да повторим – каза изкусително Ана и го награби отново. Този път беше по-дълго, но все така приятно.

„Представям си утре какво ще бъде, щом в тази мизерия ни е толкова хубаво“ – помисли си той.

Взе телефонната слушалка и звънна на рецепцията:

– Слушай, пич. От 256-та съм. Качи се, имам една работа за теб.

Изрусеният младеж се качи, като продължаваше да дъвче дъвка и да гледа нагло.

– Ето ти петдесет лева – вземи някакво хубаво уиски отнякъде, две чаши и задръж десет кинта за услугата.

– Готово, шефе – светнаха очите на изрусения.

След около двајсетина минути той почука на вратата и подаде на Горо бутилка Балантајнс и две мокри ракиени чаши.

– Мерси, батка.

– А, нема нищо. Ако има нещо, звънкай.

– Добре, тарикат. Айде изчезвай – каза важно Горян.

Той наля около петдесет грама уиски в ракиената чаша на дамата и напълни догоре своята. Ана, макар и да излизаше много често по заведения, пиеше малко алкохол. Предпочиташе умът ѝ да е винаги бистър и готов за действие.

Горян обичаше алкохола и пиеше повече. Това го успокояваше от лудницата, случваща се около него.

– Наздраве, мила.

– Наздраве – похотливо го погледна тя.

Говориха си пак дълго – за неща от детството, за неща, които харесват, и така неусетно Горо пресуши половината от бутилката.

Легнаха отвити в леглото и той моментално заспа. Малко по-късно вече сънуваше. Огромен двор с високи борове. Под тях бяха паркирани много западни коли. Хотелът беше излъскан, а те плуваха в огромния топъл минерален басейн отпред. След това излязоха от басейна, увити с дебели меки халати. Седнаха на дървените шезлонги под боровите дървета и пиеха уиски, а той пушеше.

Беше към десет часа и Горо отвори бавно очи.

„Ама че готин сън“ – помисли си той.

Обърна се, но видя, че леглото е празно.

„Може би е отишла за цигари“ – предположи Горо.

Стана и взе да обува изгърканите си дънки, закопча черния колан, бръкна в джоба и усети, че портфейлът го няма.

Ана вървеше бързо по „Пиротска“ с гузен поглед, забит в земята, и стичащи се сълзи по бузите.

– Андрей, имам пари. Ще ти ги върна днес – каза тя от оранжевата олющена телефонна кабина.

– Действай! – нервно се чу отсреща.

Горо се редеше на опашка за билети. Искаше да вземе първия възможен автобус за Карлово. Не искаше и минута повече да остава тук.

В Сърнегор пристигна по обяд. Отвори входната врата и видя майка си да плеви градината.

– Много бързо се върна.

– Имаш ли нещо за ядене? – ядосан каза той.

– Сега ще направя салата, ако искаш повали петела, че няма месо – каза старата и разчисти бурените наоколо.

Той доизпуши нервно евтиния фас, захвърли го на сред рохкавата мокра пръст и продължи да гледа подскачащия кървав петел, чиято глава току-що бе отсякъл с брадвата.